

Eduskunnan talousvaliokunta

00102 Eduskunta

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta

Viite: HE 104/2019 vp

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74.000 jäsentä.** Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maakaasumarkkinalakia ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on siirtyä maakaasumarkkinoiden avautuessa 1 päivänä tammikuuta 2020 keskitettyyn tiedonvaihtoon maakaasun vähittäismarkkinoiden keskeisten markkinaprosessien, kuten toimittajan vaihtojen ja muutosten toteuttamisessa ja mittaustietojen välityksessä. Tavoitteena on myös siirtyä jakeluverkoissa toimivien vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden maakaasutaseiden keskitettyyn selvitykseen. Vähittäismyyjiä ja jakeluverkonhaltijoita palvelemaan perustettaisiin maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö eli niin sanottu datahub, jonka toiminnasta vastaisi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija. Vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat veloitettaisiin hoitamaan mainitut markkinaprosessinsa maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön kautta. Koska yksiköllä olisi lakiin perustuva monopoliasema näiden palvelujen tuottamisessa, palvelujen ehdot ja hinnoittelumenetelmät vahvistettaisiin ennen niiden käyttöönottoa. Yksikön toiminnan valvonta annettaisiin kansallisena sääntelyviranomaisena toimivalle Energiavirastolle.

Maakaasumarkkinalaissa säädettäisiin maakaasukaupan markkinaprosesseihin liittyvien henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta ja maakaasukaupan markkinaprosesseihin liittyvien tietojen käsittelystä maakaasun toimitusten mittauksessa, tasevastuun täyttämisessä, maakaasukaupan tiedonvaihdossa ja niihin liittyvissä muissa maakaasukaupan markkinaprosesseissa sekä taseselvityksessä. Esityksessä ehdotetaan säännöksiä, jotka antaisivat maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle ja maakaasualan yrityksille oikeusperusteen käsitellä henkilötietoja, kun ne hoitaisivat edellä mainittuja lakisääteisiä tehtäviään ja veloitteitaan.

Maakaasukaupan keskitettyyn tiedonvaihtoon liittyvät muutokset maakaasumarkkinalakiin ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettuun lakiin on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa. Tavoitteena on, että muutokset tulisivat voimaan mahdollisimman pian 1 päivänä tammikuuta 2020 tapahtuvan maakaasumarkkinoiden kilpailulle avautumisen jälkeen.

Omakotiliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että maakaasumarkkinoilla siirrytään sähkömarkkinoiden tavoin keskitettyyn tiedonvaihtoon. Esitetty oikeusperuste tiedonvaihdon yksikölle käsitellä henkilötietoja on myös perusteltu. On kuitenkin erittäin tärkeää, että loppukäyttäjät saavat päättää itseään koskevien mittaus- ja kulutustietojen ja sopimustietojen hyödyntämisestä sekä määritellä ne tilanteet, joissa verkonhaltijoilla ja maakaasumarkkinoiden osapuolilla on oikeus luovuttaa hallussaan olevaa loppukäyttäjiin yhdistettävissä olevaa mittaus- ja kulutustietoa ja maakaasun toimittajan vaihtamiseen tarvittavaa tietoa.

Omakotiliitto pitää valitettavana myös sitä, etteivät kotitaloudet (esityksen mukaan n. 23.300 kotitaloutta) olisi itse maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluiden käyttäjiä vaan he saisivat kulutustietonsa edelleen vähittäismyyjältä tai jakeluverkonhaltijalta. Loppuasiakkaat, kuten kotitaloudet, maksavat kuitenkin tämän ns. datahub:n kehittämisen sekä sen palveluiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset hyötymättä siitä itse suoraan. Omakotiliitto näkee, että maakaasumarkkinoita tulee kehittää pikimmiten sähkömarkkinoiden suuntaan, jossa kotitalouksilla on käytössään etäluettavat mittarit ja mm. kulutustiedot tulevat heidän käyttöönsä datahub:n kautta.

Lisäksi Omakotiliitto edellyttää, että **Eduskunnan tulee seurata maakaasumarkkinoiden avautumista kilpailulle, sääntelyn täytäntöönpanoa ja erityisesti maakaasun hintatason kohtuullisuutta kuluttajille**. Olennaista on kaasumarkkinoiden avautuessa kilpailusta saatava hyöty, kuten muualla Euroopassa on tapahtunut, joka näkyy loppukuluttajillekin alenevana kaasun hintana.

Omakotiliitto haluaa nostaa esiin ja laveampaan käsittelyyn sähkö-/kaasualan monopoliyhtiöiden kohtuullisen voiton. Esityksen 33 §:ään järjestelmänvastaavan siirtoverkonhaltijalle säädettäisiin perusteperiä tehtävän hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Perustelutekstissä perustellaan toimijalle investoinnin ja tehtävien hoitamisesta johtuneiden kustannusten lisäksi toiminnan riskitasoon suhteutettua pääoman kohtuullista tuottoa. On täysin hyväksyttävää, että toimija voi periä investoinneista ja määrättyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia asiakkailtaan. Yhteiskunta ja talous ovat kuitenkin muuttuneet merkittävästi sähkömarkkinoiden avautumisesta, jolloin verkkoyhtiöille haluttiin taata mm. omaisuuden suojaa. Esimerkiksi monopoliasemassa olevien jakeluverkkoyhtiöiden taattu voitto, noin 6 prosenttia, on kohtuuttoman suuri nollakorkomaailmassa elävään ympäröivään yhteiskuntaan nähden. **Omakotiliitto esittääkin, että ”kohtuullinen voitto” -määritelmä otetaan uudelleentarkasteluun ja määritellään tarkemmin vastaamaan yhteiskunnan nykyistä taloudellista tilannetta.**

kunnioittavasti
Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja